

ערצ דנדוניא לערצ דבע"ח, והיינו דבערצ דעלמא גובים ממנו צבינוניתא אף אס מח כלור, ואילו בערצ דנדוניא אף לשיטה הפוסקים נדוניא גובים מצבינוניתא, ע"י סי' ק ס"ב, מ"מ אס מ"ה הצעל והיא צאה לגבות מהערצ, גובים רק מצבינוניתא כמבואר גיטין מ"ט לענין עיקר כתובה לר"מ דס"ל צבינוניתא, דמ"מ אס מת גובין מהערצ רק זיבירית, דכתובה דלאחר מיתה גביא, ולאחר מיתה ממאן גביא מיתמי, איבו נמי כי מגבי כלאחר מיתה, ע"י רש"י ותוס' שם, ה"ג דנדוניא לדין, וע"י ח"י הר"ן גיטין דכ"א אף בנתגרשה גובין מהערצ רק זיבירית, כיון דסתם צביית כתובה לאחר מיתה לא חל שיעבוד הערצות רק ציבורית, עיי"ש. ולשיטתו ה"ג דנדוניא לדין, היותא מח נראה לדינא דלאחר מיתה בודאי אין גובה מהערצ רק מצבינוניתא, ובגרשה חליא בשעת רש"י והר"ן צ"י סוגיא ה"ל, ואף דהפוסקים לא העתיקו כלל לשנויי דכ"ש ה"ל כאילו אין נפ"מ לדינא למח דקיי"ל כתובה אשה מצבינוניתא, מ"מ ה"ל נפ"מ דנדוניא. אף שחסרה מ"מ לענין כך סברא שוב לכתובה דעיקר זמן צבייתה לאחר מיתה, וכ"ל.

ומתוך סברא ה"ל תמוה לי על הרשב"א צ"ח שם דכ"א לפנפל אס נדוניא צבינוניתא כחוב דעלמא או ציבורית, וכי שם באמ"ט דבריו דאין להוכיח זה מדלא משני הש"ס בכתובות שם ד"י"ג סתם כתובה הוא עיקר כתובה, ותמוה לי איך ס"ד להביא זה לרא"ה בא אף אס יחיבנא דנדוניא צבינוניתא מ"מ מהערצ גובה רק זיבורית וכ"ל ועדיין הוי מלי לאוקמי בערצ דנדוניא ולי"ע. **ע"ב** במתנה היאך. עיין צ"צ קע"ה ע"א הוד"ה הא דמקוים. **דף נ"א** ע"א רש"י ד"ה ונטלה וכו' בשעת בגרות. זה ל"ע מאד. **רש"י** ד"ה ונטלה וכו' שזה משפט הצטות בשעת בגרות או נישואין ליעול עישור נכסים. לא זכיתי להבין דבגרות מאן דבר שמי ליעול עישור נכסים ואין נוטלה רק בשעת נישואין אדרבה פסקין דבשעת אחר שבגרה אין לה כלום אבל עכ"פ בשעת בגרות קודם נישואין אינו נטלה, ולע"ג.

ע"ב רש"י ד"ה חזקה א"א מעה וכו' וכו"ה לא נשבעי אשארר וכו' לא חשיד מדלא כפרו. לא זכיתי להבין דבריו אלו דהמה שפ"ת יתר דמה לריב"י מדלא כפרו ולא בפשיטו דלא הוי חשיד אמתני' דתלין דעשה כן משום אשחמועי והרי בשבועה להכחיש עד הא דלא אמרי' מנו דחשיד ע"כ הטעם ג"כ משום אשחמועי אף דליכא הוכח מדלא כפרו. וד' יאיר עיני. **ע"ב** חוס' ד"ה (צ"ה) תניא בסכ"ד ולבסוף דלא קאי יאמר. וכיוצא בזה צ"צ דף ק ע"א עיי"ש בחד"ה בגון. **דף נ"ב** כ"א כאן להאכיל. עיין לעיל דף מ ע"ב חד"ה וכתב. **שם** כאן להניח. עיין שבת דף נד ע"ב חד"ה הוה מעשר. **שם** אלא לחוב וכו'. עיין קדושין דף מז ע"א חד"ה אלא לחוב. **שם** ואין אפוערופין וכו'. עיין נטיל דף לח ע"ב חד"ה אין. **ע"ב** בשוגג פטור. ואם נתכין לטמא טהרות שג זה ועימה חת שג זה ע"י שיטה מקובצת צ"ח ד"ה כ"א דדייק מדברי תוס' דשם ד"ה המעמל דהוה צננג בשוגג דפטור.

שם חוד"ה מנסך דכמו דאס נסכו אחר וכו', אף דקיי"ל כרצ דאמר מנסך חייב מטעמא דבעידנא דאגבכה קניא, הרי אף דאלו נסכו אחר כי פטור, מ"מ מחייב על מעשה ידיה, נלענ"ד, דודאי סברת חוס' נכונה דמכת קלצ"מ א"א דמעשה שלו דחייב עליו מיתה יגרום לו חייב ממנו, אלא דעממא דרצ כך הוא למ"ש חוס' גיטין שם דהא דס"ל לשמואל דמנסך קלצ"מ ולי"א דמ"מ חייב משום קנס דשלא יבא כל אחד כ"י היינו משום קנס לא עשו רבנן ויתר מאלו כי בלחמת הביחוק ייכר ולזה ס"ל לרצ דקנסו אותו במעשה ניסוך ידיה שיהי' כאלו ניכר, וממילא כי חייב דלא כי מהי קלצ"מ, דאף אס הזיק אחר בהיזק אחר דהוי כמו שינוי חייב דא"ל הש"ל, כמבואר בסוגיא שם, ושמואל ס"ל דמ"מ אלו הנסוך הוה עשאו אחר לא היינו דען אותו להיזק ניכר לחייב לזה שהגביר, מש"כ גם צניסך הוא, משום דקלצ"מ הוי כאלו עשאו אחר ודוק. (וע"י ח"י יצמות דף נ"ט).

מחני' דנדוניא ומטעם דכלא"מ מגבי. והיא נכאורה תימה רבה על הרשב"א. ובהכרח ל"ל דכוננה הרשב"א הכי הוא דבא להוכיח דנדוניא צבינוניתא והיינו דזה מוכח דנדוניא א"א לכלול בלשון כתובה דזהו מוכח מדפרכי' והא ערצ דכתובה לא משתעבד ולא מוקי דנדוניא. וכיון דמוכח דא"א לכלול בלשון כתובה נדוניא ממילא מוכח דנדוניא צבינוניתא דא"כ יקשה לחשוב מחני' עוד ונדוניא צבורית. אע"כ דבאמת צבינוניתא וכלל עס בע"ה צבינוניתא. ולפ"ז י"ל דבאמת הדין למסקנא דנדוניא צבורית וי"ל דס"ל להש"ס דכתובה בודאי כולל בין כתובה בין נדוניא. וא"כ י"ל דהכי קאמר רבא אלימא מיתמי בבה אחר ר"מ היינו דהאך אחר ר"מ כתובה צבינוניתא דהיינו גם נדוניא והא דנדוניא דמדאורייתא צבורית. מיתמי יכיה צבורית, ומ"מ רחוק זה מדרך האמת ולע"ג מאד.

גם צמה שרלוני ליישב בכוננה הרשב"א אינו מספיק דא"כ עדיין יקשה לס"ד דהש"ס דמייירי בערצ ומשום לאחר מיתה מגבי ויקשה כיון דא"א לכלול בלשון כתובה אמאי לא חשיב צמחני' עוד נדוניא צבורית ואי דבאמת צבינוניתא וכלל בכלל ובע"ה צבינוניתא ז"ל דהא מערצ באמת מהראוי שיגבה צבורית דהא לענין כך סברא דכלא"מ מגבי אין חילוק בין כתובה נדוניא וא"כ מוכח עכ"פ לס"ד דנדוניא ג"כ צבורית כמו מערצ אף דלא חשיב צמחני' ביהוד נדוניא א"כ דלמא גם לפי האמת כן דנדוניא מייכה צבורית. ודברי הרשב"א לע"ג.

שם אלא למ"ד אי אית ליה משתעבד. יש לחומר לפירש"י דנ"ס"ד איך משכחת לדברי המ"ד עצמו דאמר אי אית ליה משעבדו אין נפרעים מערצ תחלה. וכן חמה במהר"ס ש"ף. ונלענ"ד ד"ל דגם אי אית ליה מטלטלי מקרי אית ליה דכל שיש מקום לגבות לפי שעה מייכה הנה גמר ומשעבד נפשי. ואם כן י"ל דס"ד אי אית ליה מידי דהכי לו מטלטלי וא"כ דהך מ"ד מייירי בכתובה דאין לגבות ממטלטלי. מ"מ י"ל דקאי אהיבא דר"מ דס"ל דמטלטלי משתעבד לכתובה ומשעבד הערצ לגבות ממנו אחר מיתה דמיתמי אין גובין דהוי מטלטלי דיתמי וגובין מייכה. אבל הבה דקאי לרבנן דמחני' דהם רבנן דר"מ דס"ל דכתובה אינה נגבית אלא מקרקע שפיר פרכי' דהא מטלטלי לא מקרי אית ניה לענין כתובה, ומקרקע הא אין נפרעים. והנה נכאורה יש לחומר לפירש"י דמה פריך הש"ס דלמא מייירי ציתומים קטנים ול"ש אין נפרעים מערצ תחלה. ואפשר דס"ל לרש"י כשיטת הפוסקים (בס"י קיט ס"ג) דאין נפרעים מנכסים משעבדים במקום שיש צני"ה אלא יתומים קטנים דיכול לומר הנחתי וימחין עד שיגדלו א"כ ה"ג בערצ דא"י לגבות אף דיתומים קטנים כיון דיכול נגבות כשיגדלו. גם י"ל כיון דהכא מייירי בכתובה וכיון דבכתובה חקקין ליתומים קטנים יכול לגבות מהם. אולם בזה אני מסופק מכבר לדינא. בכתובה ויש נכסים ליתומים קטנים ויש ג"כ משעבדים להסוברים דמקום ית"ק גובים ממשעבדי דא"י לומר הנחתי בכתובה האך דמקו דגובים כתובה מית"ק היינו משום הינא. וביין בבה"מ כיכא דל"ש הינא בגון דכבר ניסת לאחר אין גובים מית"ק. א"כ י"ל דבכה"ג כיון דאף אס הוי הדין דלא הגבה מיתומים קטנים חוכל לגבות מלקוחות. א"כ כיון דהיא אינה נפסדת י"ל דל"ש הינא ואוקמי אדינא דאין גובי' מית"ק וגובין מלקוחות. או דנימא דהיפוך כיון דאס לא תהיה יכולה לגבות מלקוחות יכיה הדין דגובות מית"ק שייך לומר הנחתי דלא תגבה מלקוחות ותגבה מיתומים קטנים. ול"ע לדינא.

תוס' ד"ה אלא למ"ד כי אמאי בעידית כיון כו'. עיין צ"ב דף מ ע"א חד"ה קבלן.

דף נ' ע"א חוס' ד"ה כיון כו' דסבר שטודא דאורייתא. עיין פסחים דף סא ע"א חוס' ד"ה וישנו. (וע"י דרשב"א ובש"ת רע"א סי' קע"ה).

אה"ע סי' ק"ב סעיף ו'. הערצ לאשה בכתובתה או חוספת אינו מתחייב וכו'. צח"מ וצ"ש כתבו דלענין נדוניא דחסרה הוי כערצ בעלמא ומשעבד, וי"ל דמ"מ יש חילוק בין

סוגיא דהמטמא והמדמע

א' קושי' תוס' ד"ה מנסך קלבי' דקשה לשמואל מ"ש מגובג חבבו.
ב' קושי' העולם מה פריך הש"ס מהכח דעושה מלאכה. דלמא
התם אף במיד פטור מטעם כדי שיודיע ול"ש השתא נחזיקו

ט' דהא אין ראי' דלמא להנחתו עבר.
ג' מה ש' רש"י ריש צ"ק דמנסך ע"כ ממש דהי מערב הא
יכול למכרה לעובדי כוכבים ומלכות חוץ מדמי איסור שבו
ומהרש"א פי' שם דכיון דהוי הפסד מועט קלה מערב היינו
מדמע. ובאמת לא משמע כן בכוונת רש"י. ומה ש' רש"י בסוגיא
ואסר כהנא. ור' זוטא דהא דקא' לשמואל דסבר צ"י
(דף עד) אף יין ציין ימכר כולו לעובדי כוכבים ומלכות מ"מ
משנתו כח"ק דהתם דכולו אסור כהנא. ואם כפי מהרש"א
מי דחקו לרש"י דהא לפרש כן לשמואל דלא חש לקושי מערב
היינו מדמע. אע"כ צריך דכוונת רש"י דאי אמרי' דמכר הוי
הפסד קטן מאד וגרע ממדמע ואריך למכרו רק לכהן צול אצל
מה שיכול למכרו לעובדי כוכבים ומלכות א"ל לזולת הרבה במכירה
והוי הפסד מועט מאד וכנה"ג לא חשו לקנות מטעם שלא יבא.
אך בדבר צריך לישור מהיכן יאל' לרבינו רש"י נביאות כזה.

ד' במחלוקת רש"י ותוס' בחולין אם אמרי' בשותפות לעובדי קמחין
או לא. מ"ל לרש"י להמליך דשותפות ל"ש לעובדי עד שבוירך
לדחוק דה"כ דהוי מלי' לאוקמי בשותפות.

ה' במה שהעתיק הרמב"ם שני' דהש"ס פרה שהכניסה לרבה
מבואר דס"ל אף למ"ד ל"ש החק הקושי' דלחייב צדיני שמים
מעט קנס א"כ באמת קשה אחי' לא פריך הש"ס לאידך מ"ד
ג"כ ומה שחי' הגאון המנוח הדיק מו"ה גדליה ז"ללה"כ נדפס
משמו דהרמב"ם ס"ל כחי' א' חוספות צ"ק (דף נה) ומש"כ
לא ה"מ למיפך למ"ד ל"ש החק. ד"ל דפטור דרוב שוריים לאו
לגבי מצה קיימי וקנט מלאכה לרבותא דאינו חייב צדיני שמים
וס"ל דאף בפרה שייך לומר לאו לגבי מצה קיימי ופריך רק
לחוקי דא"כ ליחסי נזרם דמלאכה לאו רבותא יותר כמ"ש תוס'
וכי"מ לרבה דפטור צורם אצל הרמב"ם דפסק דלא כרבה גס
נמ"ד ל"ש החק חייב צ"ש. עכ"ל. אם אמנ' דצרי' נחמדים
וישרים למלא' דעת הכ' לייש' הכ' דמי הטאת. אצל דחיקא נומר
גס בפרה דלאו לגבי מצה קיימי. ונראה דגם לחי' דהוספות
ס"ל דהקושי' דצ"ד נמי לחייב קאי אפרה ומש"כ מקשה בפשיטות
צ"ד נמי לחייב אלא הא דבוארך לשנות גס ממי הטאת היינו כדי
לייש' גס הקושי' יבואר נפנינו בצעה"י.

ו' צ' קושי' שהקשה המ"מ על הרי"ף צ"י החובל שסחר דצרי'
המים קנסא הוא מהא דליף רב מושפך וכיסה. דלמא רב
לטעמיה דסבר בסוגיא קנסא מקנסא ילפי' (וכן הקשה הש"ך)
גס הקשה דמהרי"ף מבואר דסבירא ליה קנסא מקנסא לא ינפיק
ואמאי פסק הרמב"ם נגד הרי"ף רצו וסבירא ליה קנסא מקנסא
ילפי'. ונלע"ד לייש' הכל בצעה"י.

והנה נראה בפשטא להצי' ראי' לרש"י צ"ק הרי"ג באות ג'
וביינו דלכאורה הסוגיא תמוה דמתחלה פריך מ"ד מערב
מ"מ ל"א מנסך דמשמע דמנסך עדיף לפרש וכיון דרצ סבר מהכר
כ' ירמי' וממילא עדיף לפרש מנסך ממש מאי פריך הו' מ"ד
מנסך מ"מ ל"א מערב. וזה נראה דודאי בפשטא עדיף לפרש
מערב דאי מנסך צריך לדחוק בישראל פושע במסקנא בחולין. אך
לשיטת שמואל צ"י (דף עד) כרש"ג דין ימכר לעובדי כוכבים
ומלכות חוץ מדמי איסור וע"כ משנתו כח"ק דרש"ג וכמ"ש
נע"ל. וא"ת משנתו דלא כהלכתא ממילא יותר עדיף לפרש מנסך
ממש וגסבול הדוחק לאוקמי בישראל מומר. ממה שגפרש מערב
וחיקום סתם דלא כהלכתא. אצל לר' לשיטת' דסבר צ"י שם
כח"ק דין ציין אסור כולו ממילא עדיף לפרש מערב ממה שגפרש
מנסך ונדחוק דמיידי במומר. ושפיר פריך לר' לשיטת' מ"מ ל"א
מערב מוכה כדברי רש"י.

וע"פ הוטעה זו דסוגיא חלוין דמיידי במומר. נבאר
לחוקי מה שהקשינו אות ד'. ונקדים לייש' קושי' הפ"י
העלומה בסוגיא דמה משני מנסך קלבי' מ"מ כיון דבלא"ה ח"א
לאוקמי מנסך אלא במומר כמסקנא דחולין עדיין קשה לוקי מנסך
שנסכו בפושע ע"י מנעו כדון מנע עובדי כוכבים ומלכות. וכזה
לשיטת רש"י בחולין דשותפות ל"ש לעובדי לק"מ ד"ל דדוחק
לאוקמי בפושע. וזה דפריך מ"מ ל"א מנסך היינו דלוקי בשותפות,
אצל לפי תוס' ע"כ פירכת הש"ס מ"מ ל"א מנסך היינו דלוקי
בפושע. א"כ לא משני מידי דקלבי' מ"מ לוקי דאיידי במנע ע"ש
שהינו צ"י. ולדידי גס לרש"י אינו מיוש' כ"כ דהא ע"כ מדמשני
בחולין בפושע ולא משני בשותפות על כרחך דהך לאוקמית
כדדי ניכר ואין באוקמית' דמומר דוחק יותר מאוקמית
דשותפות. אם כן עדיין קשה כי היכי דפריך הש"ס מ"מ ל"א
מנסך דלוקי בשותפות כמו כן קשה במסקנא לוקי במומר ובגטו
צו. ונלע"ד לייש' סוגיא דמסכה צ"י (דף נה ע"א) א"ר אשי
הכח נכרי דנסך להמלא דישאל ככוונה שרי ל' למשקל דמי
מהכח עכ"ס. א"ר אשי מנא אמית' לה כ' ע' צהרין שם
דמפרש דמנא אמית' ל' היינו מ"ל דמקלי קלי דלמא רבנן משום
גזירת צנותיכן אחי' עליה נמי לאיסור הנא' מנאל דעכ"ס לא
קלי' דמחר מן הדין אלא דחכמים אסרוהו פי' ולא נקרא חזיק.
וכי שקיל דמי יו"י קא שקיל ומוכה לה מפלוגת' דר"י צ"י ורבנן.
דהא לר"י צ"י משום דלית לן למיחש לניסוך גמור שרי ל' כהנא
אלמא משום צנותיכן לחוד לא אסרו כהנא. ומינה לרצון דלא
אסרו כהנא' אלא משום דמחמירין וחיישי' לניסך אוחו נע"ל.
וכיון דמה"ט מיהסר פשיטא דשרי למשקל דמי חמרא מיניה דאי
לא נסכיב הא שרי. ואי נסכיב הא מקלי קלי ע"ש. צ"אור דצרי'
הרין ש' לבחור רק מטעם ממנ"פ נראה דס"ל דאין העכ"ס
מחוייב לשלם דמנא לא נסכו. ואף דבאמת דחכמים אסרוהו.
מ"מ כיון דהוא לא עבד מידי כמו אם העט' משום צנותיכן.
ולזה רק דמחר למשקל דמי היינו אם העכ"ס רואה נשנ' דאם
באמת קמי' שמיא גליא דלא נסכו כרי דבאמת שרי. ואם באמת
נסכו א"כ הוא חזק וחייב לשלם. ועדיין צריך צ"אור דמה ממנ"פ
היא זו, דלמא באמת ניסך היין ואעפ"כ אינו מחוייב לשלם היין
דקלבי' דהא לא הוי שם מידי דאגב' ליין בתחילה, ול"ל דס"י
נכרין כחי' א' דתוס' בעירובין (דף יב) דעכ"ס ג"א קלבי'.
או דסברת הרין כי הא דאמרינן צ"י (דף נה) אחין אסור
תורה ואפי' בא על חמו ע' צרש"י אף דקלבי' אם משנ' מקרי
תשלומים ולא מתנה דבאמת מחוייב הוא אלא שאין כצ"ד מחייבים
שניהם דכרי רשעתו כחי' ע"ש, וה"נ כיון דהעכ"ס רואה לשלם
אם נסכו הוי דמי החק ולא דמי היין.

וידידי עמיתו האמתי הרב מו"ה ישראל וורענער. עקפק כזה
דכרין לשיטתיהם בחידושי' לסנהדרין (דף עב ע"א) ד"ה
אכדרינו מבואר דס"ל דדוקא כהכח דאתן כיון שהבטיח ליהן
הוי השלמות. אצל בעלמא לא. ע"ש בתוס' שם, ורש"י ל"א כן,
וא"כ להרין לשיטתיהם ח"א לפרש כדברי אלא כדך הראשון דעכ"ס
ל"ש קלבי'. (ועדיין יש לפרש דמ"מ יש לחוש שמה בתחילה נגישה
נא כיון לנסך ובאוחו שעה גאסר היין מהומת חכמים מהשפא
דניסוך. והעכ"ס לא נהחייב לשלם דהוא לא עבד מידי ואח"כ
כיון לנסך וכיון דהיין אסור כהנא מחמת הניסוך של עכשיו
הוי דמי צ"י דלא מקרי חזק צניסוך כיון דבלא"ה קודם ניסוך
לא הוי חזי למידי מחמת מנעו, ואף דקמי' שמיא גליא דלא
נסכו בתחילה והיה מותר. מ"מ לפיט' לא גליא והיה היין אסור
ולא אפסדי מידי, ואפשר דל"ה כולי' הא).

ומצאתי לי לפרש דשרי למשקל היינו אם העכ"ס רואה לשלם
וכוא' מדברי הרש"א בתה"א (דף קנה ע"א) ש' מ"מ
לפי גירסת זו דוקא צמנך ככוונה הא אם היה סבור שהוא
שלו ונסכו אסור דהא בישראל כענין זה פטור כדאמרינן המעמא
והמדמע בשוגג פטור וליהא דהא מ"מ קליה נהליה ע"ש. והוא
חומר לכאורה דהא מ"מ פטור לשנ', אע"כ דכוונתו להוליך מדעת

לו חלקו הוי ספק במעשה והוי דשיל"מ וספיקו להחמיר עכ"ד
ודפח"ה, נמלא באיסור דרבנן באין לו מחירין גם לשמואל דרבנן
מקילים שמה הביע לו חלקו.

ומעתה מיושב קושית הפ"י והיינו דשמואל לשיטתה דסבר אלא"ה
דשא"ש לא הו"מ לאוקמי בנוגע דהא חינו אוסר במגעו
של חבירו כמ"ש לשיטת הר"ן הג"ל והוי לריך לאוקמי בשותפות
ובמזמר ונגע ואוסר חלקו ואוסר ממילא מחמת התערובות, ובאמת
זה דגם חלקו אוסר רק מחמת מגעו והוי דרבנן לא הפסיד
דיכול לחלוק עמו וימלא שמה הביע לו חלקו וספק דרבנן לקונא,
ואלא לאוקמי חלק במנאך ממנו ובשותפות ובמזמר דאוסר חלקו
מדאורייתא וא"כ, וזהו שפיר משני דקל"ב"ת, ונשחלק קושית הפ"י,
וכ"ז לשיטת החוס' סוף פרקין דלמ"ד א"כ בשותפין שחלקו הוי
ספק אם הביע לו חלקו או לא, אבל לשיטת רש"י שם דבכל מעט
ומעט הוא מעורב בודאי חלקו וחלק חבירו. א"כ שפיר הו"מ
שמואל לאוקמי בשותפות דמזמר ונגע זו ואוסר חלקו מחמת
מגע וחלק חבירו מחמת התערובות (ובהידוע דלא נימא דל"ש שלא
יהא כיון דלא משכחת רק בשותפות כמ"ש בעה"י). הנהגה באמת
מדאיתין לכי גם לרש"י לק"מ והיינו כיון דמזמר נהודיה ליכא
לאוקמי לשמואל לשיטת דא"ה דשא"ש ואין מגע עכ"ה אוסר כה"י
והוי לריך לאוקמי בשותפות ומזמר, וא"כ י"ל דזהו דוחק. לאוקמי
בדרך רחוק דוקא במזמר ושותפות. והא דפריך מ"ט ל"א מנאך
היינו דלוקי בשותפות דל"ש ללעזי לשיטת רש"י. וא"כ מיושב
היעב קושית הפ"י ומעשה ממילא מיושב הקושיא באת ד' והיינו
דרש"י לשיטתה דא"כ הוא דודאי מעורב חלקו וחלק חבירו וא"כ
קשה קושית הפ"י הג"ל וי"ל שותפות ומזמר וע"כ הא דפריך
מ"ט ל"א מנאך היינו דלוקי בשותפות לחוד. א"כ הוכיח שיטתו
דשותפות ל"ש ללעזי וחוס' לשיטתה דא"כ הוי ספק שפיר י"ל
דקושיא המאן מ"ט ל"א מנאך היינו דלוקי בשותפות ומזמר
ואעפ"כ שפיר משני קל"ב"ת דליכא לאוקמי בנגע דהוי ספיקא
דרבנן וכנ"ל.

והנה לפוס רביעא הוי נראה ליישב קושית הפ"י בקיטור גם
לחוס' בסגנון ש"י לרש"י והיינו לדעת הסמ"ע דבין גם
חוס' מודה דשותפות ל"ש ללעזי מדנא חלק מקודם ונעל חלקו
עיי"ש. (ומה שמחה הש"כ מדלא מוקי ההוא דמנאך בשותפות.
וייב"ש דב"ש דכיון דהולך לאוקמי שחיתו פסולה במזמר מוקי
טובה בחד גוונא ע"ש) א"כ י"ל ג"כ דשותפות ומזמר הוי דוחק.
והא דפריך מ"ט ל"א מנאך היינו דלוקי בשותפות לחוד דבין
בשותפות ל"ש ללעזי. אמנם באמת הדרגא צי דעכשיו דקיימי
לשמואל דא"ה דשא"ש ליכא לסברת החוס' ושייך גם בין ללעזי.
והא דנא פליג מקודם היין דלא לא הוי יכול נאסור חלק חבירו,
ע"כ פירכת הש"ס דלוקי בשותפות ומזמר וא"כ מוכרחים אנו
לדברינו הג"ל דלשיטת החוס' הוי ספיקא דרבנן.

ומעתה נבא ליישב במה דקשה באת ה' על הרמב"ם והיינו
למ"ש חוס' דב"מ (דף ל') דהך דפרת חטאת או דבצי
ניחותי דהבעלי ומיירי בשותפות או דלא צבי רק ניחותי דעושה
מלאכה, וע' בפ"י דב"ק (דף נח) ש"י לחי' א' דחוס' דלא משכחת
אלא בשותפות ממילא ליכא לאקשויי נמ"ד אלא"ה דשא"ש בדיני
אדם נמי לחייב דל"ש טעם דשלא יהא כיון דאוסר גם חלקו כמ"ש
החוס' ריש ד"ב לענין כללים ע"ש. ומעשה ג"ל לומר דס"ל להרמב"ם
אף דבאמת לא צבי רק ניחותי דעובד מ"מ למ"ד אלא"ה דשא"ש
לא מהני ניחותי כיון דחלי במחשבה הוי כע"ז דא"ה דשא"ש
ובקושיא שכתבנו (אף שהרמב"ם ס"ל לפסק דא"ה דשא"ש ואפ"ה
פסק כר"י ור"ש במסכת גפנו. וע"כ דס"ל דזה כהר"ש דהוא גזכ"ב.
מ"מ י"ל דס"ל דזה כחוס' ועיקר טעם דע"ז מחמת מחשבה להך
פרת חטאת) ולא ס"ל להרמב"ם דלמ"ד אלא"ה דשא"ש באמת
לא משכחת רק בשותפות, וא"כ ג"ל דהש"ס לא הו"מ למיפדך
למ"ד היחך שא"כ לאו היחך דב"ה נמי לחייב. די"ל דהביריתא כמ"ד
דא"ה דשא"ש ולא משכחת אלא בשותפות (שלא יהא). וי"ל אף
דמלא דשמעת' דהיחך שא"כ הוי ר"י ואיכו סבר בחולין שחט

היש סוברים דאסור למשקל דמי מעכ"ה כיון דבישראל פטור
דמי יין קשקיל וע"ז כ' דליחא דאם העכו"ם רואה נשלים דמותר
כיון דרואה לזלם החקו. והא באמת אוקיה מקרי דמי החקו,
הרי דשרי היינו ברואה נשלים (ובאמת דברי הרמב"ם חמוכים לי
דסותר דברי טלמו למשמרת הבית (דף יא ע"ב) דהי הוי עיקר
איסור הנאה משום דנתיבין לא הוי שרי למשקל דמי, דמשום
חזק לא מחוייב ליה דאמר ליה מה עבדי לך, ואי משום דאחון
אסריתון משום מנע לא ידעתי ושונו הייתי ובישראל צכ"ג לא
משלם דמנאך יין בשוגג פטור ע"ש. הרי דס"ל דנתיבין דמי
לשוגג וכיון דבישראל בשוגג פטור הוי דמי י"ג, א"כ ה"ה בניסוך
ממש אם ה"ה בשוגג הוי דמי י"ג וע"ג), והנה נחליט כדברי
הר"ן ממילא אודי לה קושית הפ"י דהא בנגע באמת חינו מחוייב
לשלם כלל דשמה לא נסכו ולא עבד מיד, ולשמואל ממ"פ פטור
דאם נסכו קל"ב"ת, אך באמת ממ"ש חוס' חולין דהנהו אמוחרי
הו"מ לאוקמי בנגע זו. מצואר דס"ל דגם בנגע זו חייב לשלם,
וכן מצואר בהרמב"ם ספ"ג מהל' מאכלות אסורות דגם בנגע
חייב לשלם. אף דהרמב"ם ס"ל דמגע אסור מחמת חשש ניסוך.
וע"כ י"ל כיון דחכמים אסרוהו מחמת חשש ניסוך אף אם לא
נסכו מקרי מחיק, וגם ל"ש קל"ב"ת דמסחמא לא נסכו דמה"ט
מותר מה"ט, אלא מ"מ הוי מחיק כיון דחכמים אסרוהו. וע"ז
סקוטצ קושית הפ"י קמה וגם נצ"ה, ולזה נראה דמ"מ לק"מ
ע"פ היסוד שייסד הר"ן דמוכח מהא דר"י ד"ב דנמ"ד א"ה
אוסר דשא"ש אין מגע עכ"ה אוסר בהנאה דליכא חשש ניסוך.
דנה י"ש ל"ש צהא דמשני הש"ס חולין דאית ליה שותפות ואסור
מחמת התערובות, וע"כ הא דאין שותפו נעל חלקו הוא מטעם
דאין ברירה וא"כ ק"ל לכאורה דחשבי קושית הש"ס אבריתא
המטמא והמנאך א' שוגג וא' מזיד חייב דברי ר"מ כ' דחיסוק
ליה דא"ה אדשא"ש דל"ש לשנויי דאית ליה שותפות בגויה דהא
ר"מ סבר דהכח דהלוקח יין דיש ברירה, וא"כ לא הפסיד מיד
דיכול לחלוק ולעול חלקו.

וב"ל דלק"מ לפ"מ דמלינו ביבמות (דף פג ע"א) המסכת גפנו
פ"ג מצואר של חבירו ה"ז קידש וחייב באחריותו דברי
ר"מ ור"י ור"ש אומרים אלא"ה דשא"ש, בחוס' שם כ' דלא דמי
למשך חבירו חלב בקדרתו, דכללים צבי מחשבה שיהא נתייחס
מלגוד דמי לנ"ז דחלי במחשבה סברי ר"י ור"ש אלא"ה דשא"ש.
מצואר מה דר"מ דס"ל קידש סובר א"ה דשא"ש א"כ ר"מ לשיטתה
גבי ניסוך יכול לאסור גם חלק חבירו וא"ש. אך לשיטת הר"ש
פ"ז דכללים שהשיג על החוס' דע"כ אף דחלי במחשבה דומה
לחלב דאל"כ בפרת חטאת דבצי ניחותי דמלאכה ניחא ליה
דעושה מלאכה נימא אלא"ה דשא"ש כיון דחלי במחשבה, אע"כ
דל"א אלא"ה דשא"ש אלא צע"ז דלאו כל כמיניה לעשות תקרובת
לעכו"ם דבר שהוא של חבירו. והא דסבר ר"י ור"ש אלא"ה דשא"ש
בכללים. היינו מגזכ"כ כרמך ולא של חבירו, נמלא נדעת הר"ש
לא מלינו דר"מ סבר אלא"ה דשא"ש דשא"ש כללים דהוי כמו איסור
חלב, וא"כ הדרא קושיא לזכותיה דנימא לר"מ דיש ברירה וי"ל
דהר"ש ס"ל כסברת חוס' לעיל פ"ג דר"מ לא סבר דיש ברירה
אלא במזמר דבריו שאומר מה שאני עתיד להפריש, אבל בעלמא
לא וא"ש, והנה בסוגיא דיבמות שם מצואר דשמואל פסק כר"י
במסכת גפנו לדעת הר"ש הג"ל דמי דהש"ס כללים לע"ז סבר
שמואל דא"ה דשא"ש, ונקדים עוד ה' דמלינו צבי"ה (דף ל"ח)
שמואל אמר אף חבית אסור דס"ל דרבנן אין ברירה, וע' שהגה
אריה שכתבתי הא דקו"ל דרבנן יש ברירה ובדאורייתא אין
ברירה, וע"כ הטעם כמ"ש הר"ן דאין מספקי הלכתא כמאן אם
י"ב או א"כ, ובדרבנן ספיקא לקולא, א"כ אמאי אמר שמואל
בדרבנן א"כ הא נהי דסבר דעיקר הלכתא דודאי א"כ מ"מ מיד
ספיקא לא נפקא, אף דא"כ נימא שמה הביע לו חלקו והוי ספיקא
דרבנן, וכ' לפרש דבאמת החס' בתחומין הוי דשיל"מ וספיקא
להחמיר רק בספיקא דדינא גם דשיל"מ ספיקו להקל ומ"מ קו"ל
להקל, אבל שמואל דסבר ודאי א"כ אף דהוי ספק שמה הביע

אבל במיד דלא משכחת אלא במזמז דבלא"כ אמרי' לנעורי' ובמזמז ל"ש כדי שיושעו א"כ במזמז ל"ש כדי שיודעו. אך נשיטת הרמזים ופירש"י דאף בשותפות ל"ש לנעורי' א"כ שייך גם במיד כדי שיודעו. וקושית במק"ע (ובתח"י לפנינו נישב).

אמנם באמת אם נחליט מכה קושיית העולם בג"ל דפירכת הש"ס מסתמא קתני אף בפני הרוואין ונימא כסדרת המהר"ש בג"ל דפני הרוואין ל"ש כדי שיודעו חקשה נחזיק משנחנו דקתני במיד חייב ה"א לא משכחת אלא במזמז ואינו נאמן. ע"כ מיירי בפני רואין ה"א בכ"ג אף שוגג חייב. אפ"כ י"א מוכח דלא במהרמ"ש אלא כיון דפטרי בשוגג זינו נב"ע מטעם כדי שיודעו לא פלוג רבנן ואף בפני רואין חייב. מ"מ במזמז במיד י"ל בג"ל כיון דל"ש אלא במזמז ובפני רואין וז"ל ל"ש כדי שיודעו. אבל בשוגג משכחת לה בישאל זינו לזינו פטרי בכל ענין אף בפני רואין ואף במזמז וא"כ הדרה קושיית העולם לדוכתו. ול"א ה"א י"ל דבאמת בלא"כ קשה לומר דחזקי' סבר מנסך ממז' דה"א חזקי' סבר הכריכות' ליפטר. א"כ למ"ד חזרו לומר מדמז' הקשי' מטמא ל"ל דה"א כ"ש ממנסך. וכן חמה במהרמ"ש. ומכאן זה המלי' הפ"י דבהפ"מ יותר מסתבר ליפטר בשוגג וכן במלתי' דשכיח יותר דיש לחוש שלא יודיע כיון דאשכח לשלם הכרה. וכ"ז לפי שסברו ליסוד מוחלט דחזקי' סבר מנסך ממז'. כיון דס"י דה"א דינא חקשי מערב היינו מדמז' ולדידי' משי"ס ה"א לא ארי'. דו"ל דחזקי' סבר מנסך והכריכות' לפטור בפשטו דחזרו לומר מנסך קמ"ל אף דהמערב ה"א הפ"מ דק"ל יין זיין אסור כו"ה. אפ"כ בשוגג פטור אף דחזרו לומר מדמז' ס"ל דרשב"ג דין זיין ימכר וה"א הפ"מ יותר ממדמז' קמ"ל במדמז' אף דיותר הפ"מ ממערב אפ"כ בשוגג פטור. וה"א דקאמר רב מערב היינו מדמז' ולא אמר כן הכריכות' לחיובא דמיד דחזרו לומר מערב קמ"י אף דהפסד מטעם קנס' ס"ל כרשב"ג דימכר וחזרו לומר מדמז' ס"ל כח"ק דין זיין אסור כהנא קמ"ל אף דמדמז' הפ"מ קנסו וה"א ממז' כמו לחזקי' רק כהיפוכו. היינו דרב נשיטת' דפוסק כח"ק לענין יין זיין א"כ לא ניחא לאוקמי סתם מחזי דקתני מנסך לבסוף דקמ"ל אף דהפ"מ קנסא וכיינו כרשב"ג שלא כהנא' משי"ס מפרש מנסך ממז'. אף לפ"י יקשה מג"ל להשי"ס דשמואל סבר קנס' מקנסא ל"י דלמא סבר ילפי' ולדידי' דפוסק כרשב"ג שפיר הכריכות' לחייב וכחזקי' כהיפוך. ומחזי דקתני מערב לבסוף קמ"ל אף דהפ"מ כרשב"ג קנסו. וברייתא דחזרו לומר מדמז' ס"י כח"ק ומדמז' הפ"מ קמ"ל דקנסו. ול"א הוכיח רש"י שיטת' צ"ק (בא"ת ג') וא"כ ע"כ לשמואל באמת סבר מחזי כח"ק דאסור כולה ויקשה היינו מדמז'. ול"ל דקנס' מקנסא ל"י ודוקא לחזקי' ל"י כמ"ש דלדינא אף הפ"מ מפיר נריך לשלם וא"כ אף לרשב"ג דימכר נריך לשלם. אבל לשמואל דקנסא מקנס' כהפ"מ כח' מחזי כח"ק דרשב"ג ושפיר מוכח דקנסא מקנסא ל"י. ואחרי שקיימתי דחזקי' סבר מערב שפיר י"ל דמחזי בשוגג פטור מיירי דוקא בניכא רואים ושפיר י"ל דייבז קושיית העולם כמ"ש. אמנם באמת דברי המהרמ"ש מרפסין איגרי' לאוקמי מחזי דוקא בשוגג ומה שכוונה בפ"י נדמז' אותו ל"ן את הדין דאין רגילות שיחזור אותו מהוראתו אלא ע"י אחרים ול"ש שיודעו דהוי משיקרא דה"א בכל פעם איכא רואים אבל במיד דמשכחת דליכא רואים פטור בכך גזונא אף אם איקרי דהיו רואים. וא"כ לית' לתירוטו על קושיית העולם. גם מה שכתוררנו למעלה דלשיטת הרי"ף דהך דרבה צ"נורס חזון ה"א גרמי בלא"ה לית' לתירוטו. א"כ קושי' העולם במק"ע. ובהכרח ל"ל כמ"ש אלא הגאון צמ"ח משי"ס דרשב"ג צ"ס רבו הגאון מהר"י ז"ל דס"ל להשי"ס מסבירא כי היכי דר"י מחייב במיד מטעם כדי שלא י"א ממילא גם לחזקי' מהני עכ"פ הך סברא שלא לפטור ממזמז מטעם כדי שיודעו. וא"כ שפיר פריך הש"ס. אף לפ"י פשיטא דקושיית מהרמ"ש חזקה היא וגם נצ"ח כיון דפירכת הש"ס גם לחזקי' דלחייב מחמת שלא י"א פשיטא דקשה אמאי לא פריך גם לר"י.

ול"א נראה בהקדס מה שכתוררנו דנחזקי' קשה במנסך דל"ש לאזקי' מכוין וגם במיד נפטור כדי שיודעו דבמיד ל"ש אלא במזמז דל"ש ל"ש כדי שיודעו לית' לשיטת הרמזים דשותפות ל"ש לנעורי' משכחת לה בשותפות וליפטר כדי שיודעו ול"א נראה דבאמת במיד ל"ש כדי שיודעו דלא י"א נאמן לאסור דלפי דבריו ה"א רשע וא"א משי"ס עצמו רשע. אף ה"א קשה דה"א נאמן דאין נימא דפלגי דיבורא דלאו מיד ה"א אלא שוגג. ול"ל כמ"ש תוס' בסוגיא דאנוסים דבחד גופא ל"א פלגי דיבורא. אף קשה דמ"מ נימא פלגי דיבורא במז' דאמר (לא) נסכתי ייך דנימא נחנסך ע"י אחר ולא על ידו וה"א כמו פלוני רבעני דה"א חרי גופי. ול"ל דחזקי' ס"ל אלא"ה דש"א"ש ולא משכחת לה במזמז (ושותפות) א"כ ל"ש פלגי דיבורא דנחנסך ע"י אחר דה"א א"א ע"י אחר דאחר א"י לאסור. ועל עצמו א"י דא"א משי"ס עצמו רשע, אף יש לפי דה"א מבוזר צע"י (דף נד ע"א) דחזקי' אמר כגון שנסך לה יין בין קררי' כרי דס"ל לחזקי' דא"א דש"א"ש ושפיר י"א נאמן מטעם פלגי דיבורא דחרי גופי. ול"ל דחזקי' סבר דוקא לגבול אמרי' א"א דש"א"ש וילפי' לה מאחר אבל להדיע לא כמו קושיית תוס' צע"י (דף נז ע"ב) ד"ה ברוך אהב. מעשה מיושב קושיית העולם בג"ל דשפיר י"ל כסדרת הגאון מהר"י דגם לחזקי' קנסו שוגג אסור מיד משום שז"א י"א דכיון דמזינו דל"י קנסו פשיטא דלחזקי' עכ"פ לא ה"ל לפטור במיד. וה"א דפרכין לחזקי' ולא לר"י י"ל בהקדס שכתבו ליישב שיטת הרמזים דהשי"ס נח מצי למיפך לר"י ד"ל דש"א"ש סבר הכריכות' כמ"ד אלא"ה דש"א"ש ולא משכחת פרת חטאת אלא בשותפות של"ש שלא י"א. א"כ למח דפסקי' א"א דש"א"ש משכחת בלא שותפות באמת גם גר"י חייב ד"א וכמו שכתבו למעלה. ומעשה י"ל דבדולא אף לסדרת מהר"י בג"ל מ"מ גם למסקנא לריכס אנו נחירולא דהש"א לאזקי' מכוין. וכיינו דבאמת כיון דקיי"ל לנעורי' מכוין ע"כ מחזי בשותפות או במזמז ובשותפות ל"ש כ"כ שלא י"א. וה"א דמשי' בחולין בשותפות היינו כמ"ש לעיל דה"א בכל מערב אף דעכ"פ בשותפות ל"ש כ"כ שלא י"א מ"מ ה"א בכל מערב. וכ"ז גר"י דבשוגג מדינא פטור דה"א י"ל כיון דקנסו במיד קנסו צ"מ אף דל"ש שלא י"א. אבל לחזקי' דבשוגג מדינא חייב ואעפ"כ פטורו מטעם כדי שיודעו. וכיון דכדי שיודעו אלים כ"כ לפטור מחיוב דאורייתא ממילא אף דבמיד לא ר"א לפטור מטעם שלא י"א וכי"ל. מ"מ אם משכח' במיד של"ש שלא י"א וכי"ל ולא ה"ל לתקן מחז' דלא פלוג מחמת החק' דכדי שיודעו ולא עדיף ענין לא פלוג מחיוב דאורייתא. אף דחייבו במיד במערב מ"מ במנסך בשותפות דכיינו מערב כ"ג ה"ל למפטרי' כדי שיודעו משי"ס הולך לשנוי הש"א לאזקי' קמכוין ול"ש כדי שיודעו ולפ"י גם לפי האמת דלריכס אנו להך עממא כש"ל לאזקי' קמכוין חקשי' גם לפי האמת ה"א במנסך ל"ש לאזקי'. ול"ל כמ"ש לעיל דבמיד ולא פלגי דיבורא דחרי גופי דחזקי' סבר אלא"ה דש"א"ש ול"ש פלגי דיבורא וכי"ל נמלא ממילא מוכח דחזקי' סבר נחלק דלגבי אמרי' א"א דש"א"ש אבל לא להדיע. וא"כ שפיר פריך הש"ס לחזקי' דבד"א נמי לחייב ול"ש למפטרי' כדי שיודעו דה"א ל"ש שלא י"א (ול"ל) דהך ברייתא סבר אלא"ה דש"א"ש ולא משכחת אלא בשותפות ול"ש שלא י"א ז"א דה"א לחזקי' הוכחנו דס"ל באמת אלא"ה דש"א"ש ואפ"כ ס"ל צע"י דאדם אסור. ופ"כ היינו דלגבי חמיר א"כ ממילא נענין גב' לא מזינו הנאים. דהך הנאים (חולין דף מ) צע"י שניסך לא מיירי אלא בהדיע. וא"כ כיון דלגבול חמיר ממילא לכ"ע א"א. וא"כ פרת חטאת ש"א לגבול לכ"ע א"א משכחת אף בלא שותפות ושפיר קשה בד"א נמי לחייב מטעם שלא י"א. אבל לר"י לא ה"מ למיפך. דר"י לשיטתו דסבר א"א אף בהדיע כמ"ש תוס' חולין ואין חילוק בין גב' להדיע ממילא א"י (הסוגיא) בחולין דסבר צע"י שניסך וא"א דש"א"ש לגבול. וא"כ שפיר י"ל דהכרייתא סבר אלא"ה דש"א"ש ונח משכחת אלא בשותפות ול"ש שלא י"א. וה"א נכון בדרך חידוד. אף עדין קשה דמ"מ מג"ל להשי"ס למיפך לחזקי'

כל או"א הולך ומעמא עברות הצירו ה"כ הכא חייבוכו חכמים כדי שידקדק צדין יפה. ולפי"ז מ"ש התו"ע בצבורות פ"ד מ"ד דקתני עמא אח הבור וטבר אח העמא מה שעשה עשוי וישלם מציתו דסחם כר"מ דקנסין שוגג אטו מיד. ובגיטין סחם כר"מ אינו הכרח דהא הכא בכלל מיד. ואף אי מוקים בצבורות כר"מ דדין דינא דגרמי מ"מ יש לקיים הסברה דהוי בכלל מיד. אלא דהוי בקושי נקטו דאי מוקמינן כר"מ ניהא דקנסו שוגג אטו מיד אבל לפי חירושא דהוי בכלל מיד בכל ענין י"ל כן. וסתמא דצבורות כסתמא דהכא. שוב ראיתי דלפי חירושא דהוי נכונים דברי התו"ע דחירושא דלמא ה"י לו לעמאוחס כדי להחזיק דבריו. וזו שייך בעימא צידים ונגע צו שך, אבל למא דמוקמינן כר"מ דדינא דגרמי חייב ולא מוקמי לה בעימא ציד, שפיר מוכח דקנסו שוגג אטו מיד. אך לדברי התוס' בצ"ק הבי"ל שפיר י"ל דאף אי מוקמינן כר"מ ומיירי בלא עימא ציד מ"מ ה"ל בכלל מיד כדי שידקדק צדין יפה.

ע"ב משום חומרא דפי"ז מצדל בדילי מיניה, הקשה רומ"פ הא למאי דקיי"ל בחולין דאמרי לנעוריה מכין, ומיירי בזומר, איך שייך מצדל בדילי מיניה.

לק"מ ד"ל דלפי ההלכה ממילא ליחא לפרכת הש"ס דבזומר אינו חייב על מעשה ניסוך, דחיקף כשנגע אסר להיין משום מנע, וא"כ במה דניסך לא מידי עבד, וכיון דעיקר חיוב החשלומוין על המנע ליכא איסור דאורייתא למקנס שוגג אטו מיד, אלא דפרכת הש"ס לר"י דהא מרא דשמעתא דהחק שאינו ניכר ל"ש החק, ולר"י לשיטתיה דס"ל בחולין דלא אמרינן לנעוריה ולא מוקי בזומר, וחייב על מעשה ניסוך, מש"ה פרכין והא מנסך דאורייתא, וצווחר י"ל דפרכת הש"ס גם להלכה, והיינו דמה דמוקמינן בזומר לכאורה תמוה, איך שייך לאוקמי סתמא, דמנסך בגווי רחיקא בזומר, א"ו דכך אמרי דמחני דקתני רק הדין היכי דהיין נאסר משום ניסוך בשוגג פטור ובמחיד חייב, וממילא ל"ש כן רק בזומר, דאלו בישראל לא נאסר היין, א"כ כ"ז במחיד אבל בשוגג דגם בישראל נאסר היין, דל"ש ציה לנעוריה, דהא כל עיקר סברה דנעוריה משום דחזקת ישראל לא עבד ע"ז, וזו ל"ש בשוגג וא"כ מחני דקתני המנסך, היינו היכי דנעשה נסך ונכלל אי במחיד בזומר אי בשוגג בישראל, א"כ דינא דשגג חייב היינו אף בישראל, וזה פרכין כיון דקנסו חז"ל על כל החק שאינו ניכר במחיד דלש"ס א"כ במנסך בשוגג בישראל כיון דהיין נאסר ועבד איסורא לקנסי גם בשוגג, אף דבכך גווי ל"ש הקנס במחיד, היינו משום דבמחיד לא נאסר היין ולא הפסיד לחצירו אבל בשוגג דהפסידו לקנסיה כמו דקנסו בזומר במחיד, וזה משני דמצדל בדילי, והיינו בזמני"פ, דבישראל מצדל בדילי ובזומר דעיקר החיוב על המנע וליכא איסור דאורייתא, וכר"ל.

תד"ה תיובתא. עוד נ"ל בישוב קושי תוס' דהנה א' מהבחרים הקשה לי איך אמרינן לימא כחנאי ויסבור ר"מ שמי החק א"כ ישאר קושי גמרא בצ"ק דף ע"א דאין מחייב ר"מ דו"ה בשור הנסקל הא לאו דמרי עבד והשינוי דמשני החס דגנב מצית בשומר וס"ל כר"י דאמרינן בא"ה הרי שלך לפניך הא כיון דס' שמי החק הוי כששתה וא"ל הש"ל וצאמת כפי דנקט הקושי דהוי שינוי ליכא קושי דהוי בכלל תיובתא הראשונה דאם ש"ה אמאי יכול לומר הש"ל דהוי שינוי ובהכרח דחזק ס"ל דלא מקרי שינוי אלא דאין ס"ל מסבירא דהוי שינוי ועושי זכ לתיובתא וצוה קאמר לימא כחנאי ומוכח כסברה חזקי דמ"מ לא מקרי שינוי אבל באמת הקושי נכון דבשומר שפסע חייב בלא שינוי כגון כהש דהדרא ופירות שחריקבו מקלחן וכמ"ש תוס' פ' הכונס דף נ"ו ד"ה פשיטא דצוה חיוצא לשומר יותר מחיוצא דגזלן וא"כ אי שמי החק חייב השומר על פשיטתו דניחא דהחק ניכר ויקשה כנ"ל וזה ה"י נראה דבר חדש דלר"ש דגורס לקמון כממון דמי ובגונב הקדש שחייב באחריותו חייב לשלם לבעלי כפל א"כ לכאורה גם בגונב מהגנב אף דלגבי בעלים לא מקרי ציתו מ"מ הא מקרי

דלמא גם חזקיה סבר דאין חילוק צין הדיוט לגבוה. והא דפטור במנסך במחיד היינו דבאמת סבר מערב. ונ"ל דס"ל הש"ס דא"כ תקשה לחזקיה מערב היינו מדמא. אע"כ דסבר מנסך ממש וק"ל. והנה בכך סוגיין שכתבנו בשם מהר"כ דפריך לחזקיה דגם לחזקי במחיד פטור אף במקום דשייך כדי שידוע. וזה הדרך נ"ל ג"כ לשיטת הרמב"ן דס"ל דהא דלא פריך לר"י קנסא מקנסא ל"י ג"כ דמ"מ לחזקיה פריך שפיר דהש"ס מדמה מסבירא דאם לר"י קנסו במעשה שצא לפנייהם מחמתה שלא יהא ממילא אליה כן סברה דלחזקיה עכ"פ אין לעשות תקנה לפטור במחיד כיון דל"ש שלא יהא וממילא במחיד אוקמי אדינא ול"ש קנסא ושייך כן בכל מילי ושפיר פריך לחזקיה. וק"ל.

באופן שכתבנו חמ"ת דברינו קיימא כפשטא דחזקיה סבר מנסך ממש והא דחייב במנסך במחיד אף דל"ש כ"כ לאזוקי קמכין היינו דל"ש כדי שידוע דסבר חזקיה להדיוט אלא"ה דש"ס והוי חד גופא דלא פלגי דיבורא. ונ"ל דיש להציא ראייה נזה דקשה לכאורה בסוגיין דמנ"ל להמליא מחלוקת חדשה צין רב לשמואל בענין קנסא מקנסא ילפי דלמא גם רב סבר ילפי אלא דס"ל כחזקיה דהוא דינא וכאשר ניקוס ליישב דברי חזקי כן ניקוס ליישב דברי רב. גם ה"כ מרזיח דהא שרש מהזקתם דרב ושמואל אי במנסך קלצ"מ. אלא דהיינו טעמא דשמואל דל"ה מדאגביה קני דעל הגבחה יכול לומר הש"ל ורב סבר כחזקיה דהוי החק והוי שינוי וא"י לומר הש"ל [ומחני דקתני גזל חמץ אומר לו הש"ל היינו כחנאי כדמוכח לומר לחזקיה] אע"כ כנ"ל דעד כאן לא פטרי חזקי במנסך במחיד אלא דסבר להדיוט אלא"ה דש"ס ול"ש במחיד כדי שידוע. וא"כ רב לשיטתיה דמסקי צ"י בערל דסבר כר"מ במסך גפנו דא"ה אף להדיוט ע"כ ל"ס כחזקיה דא"כ אף במחיד לפטור כדי שידוע ויהא נאמן מחמת פלגי דיבורא אע"כ דסבר דהוי קנס. וא"כ ראייה לדברינו והם צעזעי ישרים ונכונים.

ומצתה בהטרפות כל דברינו נצא ליישב קושי המ"ל (באות ו') בדרך חידוד והיינו דס"ל להר"ף מסבירא דראוי לפסוק קנסא מקנסא ילפי כפשטא דסתמא חולין (דף מ') וזה ס"ל בדעת רבנאות' דס"ל קנסא מקנסא ל"י היינו מחמת הוכחה הרמב"ן מדלא פריך מפרת חטאת גם לר"י ע"כ קנסא מקנסא ל"י אף דסוגי בחולין מורה בהיפוך ממילא קיימי כשמואל דדינא. ולפי"ז קשה הא ו"ל דלר"י לא פריך דלמא הברייתא סבר כמ"ד אלא"ה דש"ס ולא משכחת אלא בשותפות ולא שייך שלא יהא כ"י ונ"ל דא"כ גם לחזקיה לק"מ דטעמא דפטור בכדי שידוע ואי משום שלא יהא דלמא ס' הברייתא דא"ה דש"ס ולא משכחת אלא בשותפות אע"כ דגם בשותפות שייך שלא יהא וכו"ל למיפך גם לר"י אע"כ דקנסא מקנסא ל"י וא"ש נר"י. אבל לחזקי מכה שלא יהא קס דינא ושפיר פרכי. ולכן ס"ל להר"ף בדעת הכך רבנאות'. אך לפי"ז דגם בשותפות שייך שלא יהא ממילא יכול להיות דגם רב סבר כחזקיה ובמחיד חייב מחמתה שלא יהא וע"כ הא דקאמר הש"ס קנסא מקנסא ילפי היינו צמ"ד. אבל לנחה דמלינו דחזקי סבר דהוי הדין ממילא קיימי דגם רב סבר כשמואל: דלא ילפי ומה"ת נמליא פלוגתא חדשה ואי משום רב דיליף צ"י החובל בשור להריגה מושפך וכיסה יותר י"ל דהוי דינא וגם רב סבר קנסא מקנסא ל"י. א"כ כן הן דברי הר"ף דאם איתא להנך רבנאות' דקנסא מקנסא ל"י ע"כ דס"ל מפרכת הש"ס דפרת חטאת. וע"כ דס"ל גם בשותפות שייך שלא יהא. וא"כ ממילא קיימי למסקנא גם רב ס"ל קנסא מקנסא ילפי וסבר כחזקיה. א"כ קשה באין יליף רב מושפך וכיסה. אע"כ דהוי דינא היינו דיותר י"ל דהוי דינא, אבל באמת יותר י"ל דרב לא מלי סבר כחזקיה דבשותפות ל"ש שלא יהא וכנ"ל. ופריך שפיר מפרת חטאת וקיימי כסוגיא דחולין דקנסא מקנסא ילפי ודוק.

דף נ"ג ע"א חוד"ה שלא יהא כ"י ותיירן דהתם פשע כ"י. ובצ"ק דף ק' כתבו דכמו דמחייבין הכא במחיד כדי שלא יהא